

Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Катедра загального мовознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В.о. декана
філологічного факультету
доц. Р.О.Крохмальний

“30” серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>
спеціальність	<u>035 Філологія</u>
спеціалізації	<u>035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська</u> <u>035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька</u> <u>035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська</u> <u>035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська</u>
факультет	<u>філологічний</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Загальне мовознавство» для студентів 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія, спеціалізаціями 035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська, 035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька, 035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська, 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021.

Розробник: Бацевич Ф.С., завідувач катедри загального мовознавства,
докт. філол. наук, професор

Робоча програма розглянута на засіданні катедри загального мовознавства.

Протокол від “30” серпня 2021 року № 1.

Завідувач катедри загального мовознавства

(підпис)

(проф. Бацевич Ф.С.)

“30” серпня 2021 року

Затверджено Вченою радою філологічного факультету.

Протокол від “30” серпня 2021 року № 1.

Голова

(підпис)

(доц. Крохмальний Р.О.)

“30” серпня 2021 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<u>денна форма навчання</u>
Кількість кредитів – 5	<u>Галузь знань:</u> 03 Гуманітарні науки	Нормативна
	<u>Спеціальність:</u> 035 Філологія	
Модулів – 2	<u>Спеціалізації:</u> 035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська, 035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька, 035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська, 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр
	Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6, 4	Лекції
Практичні, семінарські		32 год.
Лабораторні		-
Самостійна робота		102 год.
Індивідуальні завдання: написання реферату		
Вид контролю: іспит		
<u>Освітньо-кваліфікаційний рівень:</u> магістр		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – ознайомлення студентів з основними положеннями організації теоретичних форм існування мовного коду: Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності, зокрема з (а) системно-структурною організацією Мови, її знаковою природою, зв'язками з мисленням та зовнішніми чинниками (суспільством, історією та ін.); (б) специфікою функційно-

комунікативної організації Мовленнєвої діяльності (зокрема поняттями мовленнєвих актів, мовленнєвих жанрів, дискурсів та ін.).

Основні завдання дисципліни:

1. Розглянути сутність, природу, внутрішню організацію та зовнішні зв'язки основних теоретичних форм (модусів) існування живої людської мови: Мови, Мовлення, Мовленнєвої діяльності.
2. Познайомити слухачів з системно-структурною організацією Мови, її знаковою природою, зв'язками з мисленням та зовнішніми чинниками (суспільством, історією та ін.).
3. Визначити специфіку функційно-комунікативної організації Мовленнєвої діяльності (зокрема розглянути поняття мовленнєвих актів, мовленнєвих жанрів, дискурсів, наративів та ін.).
4. Показати нерозривний зв'язок науки про мову з філософією, семіотикою, іншими науками, що формують світогляд людини, лежать в основі парадигмального (епістемного) розвитку лінгвістики.
5. Пізнати основні етапи розвитку знань про мову в історії гуманітаристики, зрозуміти їх значення для розвитку сучасної науки про мову в цілому і вітчизняного мовознавства – зокрема.

Теоретичні положення курсу ґрунтуються на історичних коментарях щодо часу й авторів відповідних теорій та концепцій.

Після завершення цього курсу студент буде

знати:

основні положення організації та функціонування одиниць та категорій Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності;
 авторів і час формування конкретних лінгвістичних концепцій та теорій.

уміти:

виявляти зв'язки історії розвитку лінгвістичних ідей із розвитком сучасного мовознавства шляхом аналізу об'єкта і предмета дослідження, понятійної бази науки про мову, методів аналізу мови;
 аналізувати поняттєво-термінологічний апарат лінгвістики в межах теоретичних підходів до мови, різних напрямів та шкіл;
 виявляти витоки і шляхи розвитку найважливіших сучасних ідей та напрямів мовознавства;
 виявляти філософсько-методологічні засади сучасних лінгвістичних концепцій.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового

спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Концепції Мови як теоретичної форми існування мовного коду.

Тема 1. Предмет і об'єкт лінгвістики на сучасному етапі розвитку гуманітарного знання. Методологічні засади сучасної лінгвістики.

1. Основні ознаки сучасного мовознавства.

2. Зв'язки мовознавства з іншими науками.
3. Основні напрями розвитку мовознавства на сучасному етапі.
4. Постулат про форми існування явищ мови: Мову, Мовлення і Мовленнєву діяльність.
5. Постулат про значення і смисл.
6. Постулат про синхронію і діахронію, функціонування і розвиток мови.
7. Постулат про ієрархію функцій мови.

Рекомендована література:

- Бацевич Ф. Нариси з теорії тексту. – Львів, 2019.
- Бацевич Ф. Смисл: сутність і сфери вияву в мові //Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Вип. 34. Ч. 1. – 2004. – С. 246–353.
- Бацевич Ф. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. – К., 2008.
- Голубовська І.О., Корольов І.Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики. – К., 2011.
- Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008.
- Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008.

Тема 2. Мова як теоретична форма існування мовного коду і системно-структурне утворення.

1. Поняття про структуру мови. Парадигматичні, синтагматичні та ієрархічні зв'язки елементів мови.
2. Поняття про систему мови. Основні й проміжні рівні мови.
3. Співвідношення одиниць Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності.
4. Частини мови і їх роль в ієрархії рівнів мови.
5. Теорія ізоморфізму та ієрархії рівнів мови.
6. Проблема тексту і дискурсу та рівневого членування мови.

Рекомендована література:

- Гречко В.А. Теория языкознания. – М., 2003.
- Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008.
- Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008.
- Семчинський С.В. Загальне мовознавство: Підручник. – К., 1996.

Тема 3. Мова і мислення. Проблеми сучасної менталінгвістики. Проблеми психолінгвістики і нейролінгвістики.

1. Основні проблеми менталінгвістики.
2. Коротка історія формування психолінгвістики.
3. Методи і прийоми сучасної психолінгвістики.
4. Досягнення психолінгвістики.
5. Коротка історія формування нейролінгвістики. Основні проблеми нейролінгвістики на сучасному етапі.
6. Структура людського мозку. Зони Брока, Верніке, Річардса-Пенфілда та їх роль у процесах породження і сприйняття мовлення.
7. Теорії породження і сприйняття мовлення. Роль «негативного» мовного матеріалу у встановленні етапів породження мовлення.

Рекомендована література:

- Выготский Л.С. Мышление и речь. – М., 1999.
 Корольов І.Р., Письменна Ю.О., Рожченко З.В. Основи лінгвістичних знань: Навчальний посібник. – К., 2013.
 Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008.
 Красных В. Основы психолінгвістики и теории коммуникации. – М., 2001.
 Леонтьев А.А. Основы психолінгвістики. – М., 1997.
 Лурия А.Р. Основные проблемы нейролінгвістики. – М., 2009.
 Маслова В.А. Современные направления в лінгвістике. – М., 2008.

Тема 4. Мова, суспільство та історія. Проблеми сучасної соціолінгвістики.

1. Історія формування ідей соціолінгвістики.
2. Основні поняття соціолінгвістики. Мова і суспільство.
3. Мова і особистість, мова і сім'я, мова і релігія.
4. Мова і культура, мова й історія.
5. «Мовна ситуація»: семантичне та прагматичне наповнення поняття.
6. Аналіз мовної ситуації в Україні.
7. Мовні ситуації в країнах Європи і Азії.
8. Соціолінгвістика на сучасному етапі.

Рекомендована література:

- Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008.
 Маслова В.А. Современные направления в лінгвістике. – М., 2008.
 Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики. Соціологічний напрям у мовознавстві. – Львів, 2008.
 Мацюк Г. Сучасна соціолінгвістика: тенденції в розвитку теорії та завдання// Мова і суспільство. – Львів, 2010. – Вип. 1. – С. 5–20.
 Мечковская Н. Б. Социальная лингвистика. – М., 2000.

Змістовий модуль 2. Концепції Мовленнєвої діяльності як теоретичної форми існування мовного коду.**Тема 5.** Зародження ідей мовленнєвої діяльності. Концепції учених.

1. Ідеї мови як ергону і мови як енергеї в концепції В. фон Гумбольдта.
2. Породження і сприйняття мовлення в працях О.О.Потебні.
3. Мова, Мовлення і Мовленнєва діяльність у концепції Ф. де Соссюра.
4. Ідеї мовленнєвої діяльності в школі Л.С.Виготського.
5. Н.Хомський про породження і сприйняття мовлення, вроджену природу мовленнєвої здатності.
6. Концепція С.Пінкера про вродженість здатності до мовлення.
7. Мовлення і його сприйняття як типи діяльності, притаманній людині.
8. Ідеї етапів породження мовлення в сучасній лінгвістиці.

Рекомендована література:

- Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. – К., 2008.
 Вдовиченко І. Прощаясь с «языком». – М., 2009.
 Выготский Л.С. Мышление и речь. – М., 1999.
 Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию. – М., 1984.
 Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008.

- Леонтьев А.А. Психология общения. – М., 1997.
 Пинкер С. Язык как инстинкт. – М., 2004.
 Потебня А.А. Мысль и язык. – К., 1993.
 Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К., 1998.
 Хомский Н. Вопросы теории порождающей грамматики // Философия языка / Редактор-составитель Дж. Р.Серль. – М., 2004. – С.137-198.
 Хомський Н. Роздуми про мову. – Львів, 2000.

Тема 6. Теорія мовленнєвої діяльності на сучасному етапі розвитку. Поняття мовленнєвого акту та його структури.

1. Вчення про мовленнєвий акт Дж. Остіна.
2. Структура і типологія мовленнєвих актів у концепції Дж. Серля.
3. Поняття про локуцію, ілокуцію і перлокуцію мовленнєвого акту.
4. Мовленнєвий акт і структура дискурсу.
5. Проблема взаємодії мовленнєвих актів у дискурсі.
6. Методи, методики і прийоми дослідження мовленнєвих актів.
7. Мовленнєві акти і різні типи текстів.

Рекомендована література:

- Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної прагматики. – К., 2011.
 Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. – К., 2009.
 Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008.
 Остин Дж. Слово как действие // Новое в зарубежной лингвистике. Вып.17. Теория речевых актов. – М., 1986. – С.22-130.
 Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008.
 Серль Дж.Р. Классификация иллокутивных актов // Новое в зарубежной лингвистике. Вып.17. Теория речевых актов. – М., 1986. – С.170-194.
 Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації. – К., 2010.

Тема 7. Основні поняття лінгвістичної генології та теорії дискурсу.

1. Історія формування концепції мовленнєвих жанрів.
2. Основні проблеми сучасної генології.
3. Концепція мовленнєвих жанрів М.М.Бахтіна.
4. Розвиток теорії М.М.Бахтіна в працях українських, російських і польських генологів.
5. Історія формування поняття «дискурс» у сучасній лінгвістиці.
6. Структура дискурсу в концепціях американських лінгвістів.
7. Проблема типології дискурсів.

Рекомендована література:

- Бахтин М.М. Проблема речевых жанров // Бахтин М.М. Собрание сочинений: в 7. – Т.5. – М., 1996. – С.159–206.
 Бацевич Ф. Вступ до лінгвістичної генології. – К., 2006.
 Бацевич Ф.С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи. – Львів, 2005.
 Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. – К., 2009.
 Борботько В.Г. Принципы формирования дискурса. – М., 2007.
 Голубовська І.О., Корольов І.Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики. – К., 2011.
 Дементьев В.В. Непрямая коммуникация. – М., 2006.

- Йоргенсен М.В., Филипс Л.Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод. – Харьков, 2004.
 Макаров М.Л. Основы теории дискурса. – М., 2003.
 Олянич А. В. Презентационная теория дискурса. – М., 2007.

Тема 8. Сучасні теорії тексту та дискурсу. Підсумки курсу «Загальне мовознавство».

1. Поняття «текст» у сучасній лінгвістиці. Ознаки і категорії тексту.
2. Співвідношення понять «текст» і «дискурс».
3. Дискурс як «текст, занурений у життя» (за Н.Арутюновою).
4. Проблема типології текстів і дискурсів.
5. Одиниці й категорії Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності.
6. Дискусії про теоретичні форми існування мови.
7. Підсумки курсу «Загальне мовознавство».

Рекомендована література:

- Бацевич Ф., Кочан І. Лінгвістика тексту. – Львів, 2016.
 Бацевич Ф.С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи. – Львів, 2005.
 Бацевич Ф. Нариси з теорії тексту. – Львів, 2019.
 Бацевич Ф. Основы коммуникативной лингвистики. – К., 2009.
 Борботько В.Г. Принципы формирования дискурса. – М., 2007.
 Голубовська І.О., Корольов І.Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики. – К., 2011.
 Йоргенсен М.В., Филипс Л.Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод. – Харьков, 2004.
 Кубрякова Е.С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века // Язык и наука конца XX века. – М., 1995. – С. 206-227.
 Макаров М.Л. Основы теории дискурса. – М., 2003.
 Маслова В.А. Современные направления в лингвистике. – М., 2008.
 Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма навчання					
	Усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Концепції Мови як теоретичної форми існування мовного коду.						
Тема 1. Предмет і об'єкт лінгвістики на сучасному етапі розвитку гуманітарного знання. Методологічні засади сучасної лінгвістики.	18	2	4			12
Тема 2. Мова як теоретична форма існування мовного коду і системно-структурне утворення.	18	2	4			12
Тема 3. Мова і мислення. Проблеми сучасної менталінгвістики. Проблеми психолінгвістики і нейролінгвістики.	19	2	4			13
Тема 4. Мова, суспільство та історія. Проблеми сучасної соціолінгвістики.	19	2	4			13
Разом за зм. модулем 1	74	8	16			50

Модуль 2						
Змістовий модуль 2. Концепції Мовленнєвої діяльності як теоретичної форми існування мовного коду.						
Тема 5. Зародження ідей мовленнєвої діяльності. Концепції О.Потебні, Н.Хомського та інших учених.	19	2	4			13
Тема 6. Теорія мовленнєвої діяльності на сучасному етапі розвитку. Поняття мовленнєвого акту та його структури.	19	2	4			13
Тема 7. Основні поняття лінгвістичної генології та теорії дискурсу.	19	2	4			13
Тема 8. Сучасні теорії тексту та дискурсу. Підсумки курсу «Загальне мовознавство».	19	2	4			13
Разом за зміст. модулем 2	76	8	16			52
Усього годин	150	16	32			102

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Методологічні засади сучасної лінгвістики.	2
2	Тема 2. Постулати сучасної лінгвістики.	2
3	Тема 3. Мова як системно-структурне утворення.	2
4	Тема 4. Проблема рівневого членування мови.	2
5	Тема 5. Проблеми менталінгвістики та психолінгвістики.	2
6	Тема 6. Проблеми нейролінгвістики.	2
7	Тема 7. Основні поняття соціолінгвістики.	2
8	Тема 8. Проблеми соціолінгвістики на сучасному етапі.	2
9	Тема 9. Концепції мовленнєвої діяльності (1).	2
10	Тема 10. Концепції мовленнєвої діяльності (2).	2
11	Тема 11. Поняття мовленнєвого акту та його структури.	2
12	Тема 12. Методи і прийоми дослідження мовленнєвих актів.	2
13	Тема 13. Проблеми сучасної генології. Поняття про мовленнєвий жанр.	2
14	Тема 14. Основні положення теорії дискурсу.	2
15	Тема 15. Ознаки і категорії тексту. Проблема типології текстів і дискурсів.	2
16	Тема 16. Дискусії про теоретичні форми існування мови.	2
	Разом	32

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	До теми 1. Опрацювання відповідних параграфів підручників з	12

	<p>рекомендованої основної літератури, конспекту лекції. Підготовка розгорнутого повідомлення про співвідношення одиниць і категорій усіх теоретичних форм існування мови. Конспект розділу монографії Ф.Бацевича «Нариси з теорії тексту». – Львів, 2019. – С. 67-89.</p>	
2	<p>До теми 2. Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної літератури, конспекту лекції. Підготовка розгорнутого повідомлення про основні й проміжні рівні мовної системи Підготовка розгорнутого повідомлення про співвідношення понять «текст» і «дискурс».</p>	12
3	<p>До теми 3. Підготовка розгорнутого повідомлення про проблеми сучасної психолінгвістики та нейролінгвістики. Аналіз третього розділу праці О.О.Леонтєва «Основи психолінгвістики». Ознайомлення з працею Л.С.Виготського «Мислення і мовлення» (рос. «Мышление и речь»).</p>	13
4	<p>До теми 4. Підготовка розгорнутого повідомлення про етапи розвитку соціолінгвістичних ідей та проблеми сучасної соціолінгвістики. Ознайомлення з розділами підручника Н.Б.Мечковської «Соціальна лінгвістика». Підготовка розгорнутого обґрунтування аналізу мовної ситуації в Україні. Підготовка до контрольного тестування.</p>	13
5	<p>До теми 5. Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної літератури, конспекту лекції. Обговорення ідей, висловлених в працях О.Потебні, Н.Хомського, Л.Виготського, М.Леонтєва. Ознайомлення з працею О.О.Леонтєва «Психологія спілкування». Обговорення ідей, висловлених у книзі І.Вдовиченка «Процяся с «языком». – М., 2009.</p>	13
6	<p>До теми 6. Підготовка розгорнутого повідомлення про етапи розвитку теорії мовленнєвих актів. Ознайомлення з основними положеннями статей Дж. Остіна «Слово як дія» і Дж. Серля «Класифікація іллокутивних актів». Аналіз структури мовленнєвих актів і виявлення імпліцитних комунікативних смислів у тексті (на вибір студента).</p>	13
7	<p>До теми 7. Підготовка розгорнутого повідомлення про проблемні питання сучасної дискурсології та лінгвістичної генології. Аналіз праці М.М.Бахтіна «Проблема мовленнєвих жанрів». Аналіз 6 випусків міжнародного журналу «Жанры речи», представлених у мережі Інтернет. Підготовка реферату з проблем філософії мови (на вибір студента із запропонованих викладачем тем).</p>	13
8	<p>До теми 8. Аналіз третього розділу монографії Ф.Бацевича «Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи». – Львів, 2005. Підготовка до презентації реферату з проблем загального мовознавства (на вибір студента із запропонованих викладачем тем). Підготовка до контрольного тестування.</p>	13
	Разом	102

7. Методи навчання

За типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький методи.

За дидактичними завданнями: словесні – лекція, евристична бесіда, навчальна дискусія; наочні – ілюстрація, демонстрація; практичні – робота з текстом, реферати.

8. Методи контролю

Поточний контроль: робота на практичних заняттях (усне опитування), модулі (поточне контрольне тестування), оцінювання самостійної роботи студентів (підготовка реферату).

Підсумковий контроль: іспит (підсумкове тестування та усне опитування).

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання роботи студента здійснюється за схемою:

1. Максимальна оцінка, яку може отримати студент, – 100 балів.
2. Робота студента протягом семестру (50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50) оцінюється за показниками:
  - а) робота на практичних заняттях: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20;
  - б) поточне тестування за 2 змістовими модулями: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20 (по 10 балів за змістовий модуль);
  - в) підготовка реферату (на вибір студента із запропонованих викладачем тем) (самостійна робота): 10% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 10.
3. Підсумковий контроль (іспит) проводиться в комбінованій (усній і письмовій) формі. Студент повинен письмово виконати підсумкове тестове завдання та відповісти на 2 теоретичні питання: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50.

Розподіл балів, які отримують студенти

Робота на практичних заняттях	Поточне тестування		Самостійна робота (підготовка реферату)	Підсумковий тест та усне опитування (іспит)	Сума
	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2			
	Т.1-Т.4	Т.5-Т.8			
20	10	10	10	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
21-50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Робоча програма та силабус навчальної дисципліни.
2. Матеріали для самостійної роботи студентів.
3. Комплект завдань для модульних контрольних робіт (тестові завдання).

11. Рекомендована література**Базова**

1. Амирова Т.А., Ольховиков Б.А., Рождественский Ю.В. Очерки по истории лингвистики. – М., 1975.
2. Бацевич Ф.С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи. – Львів, 2005.
3. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. – К., 2009.
4. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної генології. – К., 2006.
5. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної прагматики. – К., 2011.
6. Бацевич Ф. Нариси з теорії тексту. – Львів, 2019.
7. Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. – К., 2008.
8. Білецький А.О. Про мову і мовознавство. – К., 1996.
9. Голубовська І.О., Корольов І.Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики. – К., 2011.

- 10.Гречко В.А. Теория языкознания. – М.: Высшая школа, 2003.
- 11.Иванова Л.П. Курс лекций по общему языкознанию. – К., 2006.
- 12.Корольов І.Р., Письменна Ю.О., Рожченко З.В. Основи лінгвістичних знань: Навчальний посібник. – К., 2013.
- 13.Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. – 3-тє вид. – К.: Академія, 2008.
- 14.Маслова В.А. Современные направления в лингвистике. – М., 2008.
- 15.Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008.
- 16.Семчинський С.В. Загальне мовознавство: Підручник. – К., 1996.
- 17.Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К., 1998.
- 18.Степанов Ю.С. Основы общего языкознания. – М., 1975.
- 19.Яшенкова О.В. Основы теории мовної комунікації. – К., 2010.

Допоміжна

1. Античные теории языка и стиля. – М.-Л.; 1997.
2. Арутюнова Н.Д. Дискурс // Лингвистический энциклопедический словарь. – М.: Сов. Энциклопедия, 1990. – С.136-137.
3. Бахтин М.М. Проблема речевых жанров // Бахтин М.М. Собрание сочинений: в 7. – Т. 5: Работы 1940–1960 гг. – М.: Русские словари, 1996. – С. 159–206.
4. Бацевич Ф. Смысл: сутність і сфери вияву в мові // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Вип. 34. Ч.1. 2004. – С. 246–353.
5. Борботько В.Г. Принципы формирования дискурса. – М., 2007.
6. Васильев С.А. Синтез смысла при создании и понимании текста. –К., 1988.– 187 с.
7. Вдовиченко И. Прощаясь с «языком». – М., 2009.
8. Выготский Л.С. Избранные работы. – М., 1986.
9. Выготский Л.С. Мышление и речь. – М., 1999.
- 10.Вяткина Н.Б. Смысл и онтология в логике. – К., 1991.
- 11.Грязнов А.Ф. Язык и деятельность. Критический анализ витгенштейнианства. – М., 1991. – С. 3-14.
- 12.Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию. – М.: Прогресс, 1984.
- 13.Дегутис А. Язык, мышление и действительность (Очерк теории значения в аналитической философии). – Вильнюс, 1984.
- 14.Дементьев В.В. Непрямая коммуникация. – М., 2006.
- 15.Домброван Т.И. Язык в контексте синергетики. – Одесса, 2013.
- 16.Заборна М. Лінгвістична генологія: Навчально-методичний комплекс. – Тернопіль, 2018.
- 17.Йоргенсен М.В., Филипс Л.Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод. – Харьков, 2004.
- 18.Кравченко А.В. Знак, значение, знание. Очерк когнитивной философии языка. – Иркутск, 2001.

- 19.Красных В. Основы психолингвистики и теории коммуникации. – М., 2001.
- 20.Кубрякова Е.С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века // Язык и наука конца XX века. – М.: РАН, 1995. – С. 206-227.
- 21.Леонтьев А.А. Основы психолингвистики. – М., 1997.
- 22.Леонтьев А.А. Психология общения. – М., 1997.
- 23.Лурия А.Р. Основные проблемы нейролингвистики. – М., 2009.
- 24.Макаров М.Л. Основы теории дискурса. – М., 2003.
- 25.Матурана У. Биология познания // Язык и интеллект. – М., 1996. – С. 95-142.
- 26.Матурана У.Р., Варела Ф.Х. Древо познания. – М., 2001.
- 27.Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики. Соціологічний напрям у мовознавстві. – Львів, 2008.
- 28.Мацюк Г. Сучасна соціолінгвістика: тенденції в розвитку теорії та завдання // Мова і суспільство. – Львів, 2010. – Вип. 1. – С. 5–20.
- 29.Методологические основы новых направлений в мировом языкознании. – К., 1992.
- 30.Мечковская Н. Б. Социальная лингвистика. – М., 2000.
- 31.Новое в зарубежной лингвистике.– М.: Прогресс, 1986-1989. – Вып. 16, 17, 18, 23.
- 32.Олянич А. В. Презентационная теория дискурса. – М., 2007.
- 33.Остин Дж.Л. Слово как действие //Новое в зарубежной лингвистике. Вып.17. Теория речевых актов. – М.: Прогресс, 1986. – С.22-130.
- 34.Павиленис Р.И. Понимание речи и философия языка // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 17. – М.: Прогресс, 1986. – С. 380-388.
- 35.Петров В.В. Философия, семантика, прагматика // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 16. – М.: Прогресс, 1985. – С. 471-476.
- 36.Пинкер С. Язык как инстинкт. – М., 2004.
- 37.Поляков И.П. Парадигмы в философии языка: семантический анализ // Концептуализация и смысл. – Новосибирск: Наука, 1989. – С.91-128.
- 38.Попович М.В. О философском анализе языка науки. – К., 1966.
- 39.Попович М.В. Философские вопросы семантики. – К., 1975.
- 40.Постовалова В.И. Наука о языке в свете идеала цельного знания // Язык и наука конца XX века. – М.: РАН, 1995. – С. 342-346; 403-413.
- 41.Потебня А.А. Из записок по русской грамматике. – Т.1-2. – М., 1958. – С.13-20; 45-55; 67-70; 71-128.
- 42.Потебня А.А. Из лекций по теории словесности. – Харьков, 1930. – С. 108-114.
- 43.Потебня А.А. Мысль и язык. – К.: Синто, 1993. – С. 79-98.
- 44.Потебня А.А. Психология поэтического и прозаического мышления // Потебня А.А. Слово и миф. – М.: Прогресс, 1989. – С.203; 205-206; 209-227; 228-239.
- 45.Рассел Б. Человеческое познание, его сфера и границы. – К.: «Ника-Центр», 1997. – С. 68-174.

46. Рациональность и семиотика дискурса. – К., 1994.
47. Руденко Д.И. Лингвофилософские парадигмы: границы языка и границы культуры // Философия языка: в границах и вне границ. Вып.1. – Харьков: Око, 1993. – С. 101-173.
48. Руденко Д.И., Сватко Ю.И. Философия имени: в поисках новых пространств. – Харьков, 1993.
49. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010.
50. Семантика модальных и интенциональных логик. – М.: Прогресс, 1981.
51. Серль Дж.Р. Классификация иллокутивных актов // Новое в зарубежной лингвистике. Вып.17. Теория речевых актов. – М.: Прогресс, 1986. – С.170-194.
52. Степанов Ю.С. В трехмерном пространстве языка. Семиотические проблемы лингвистики, философии, искусства. – М.: Наука, 1985.
53. Структура и смысл. – К., 1988. – 168 с.
54. Філософські питання мовознавства. – К., 1972.
55. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса. – М., 1972.
56. Хомский Н. Вопросы теории порождающей грамматики // Философия языка / Редактор-составитель Дж. Р.Серль. – М., 2004. – С.137-198.
57. Хомский Н. О природе и языке. – М., 2005.
58. Хомский Н. Современные исследования по теории врожденных идей // Философия языка / Редактор-составитель Дж. Р.Серль. – М., 2004. – С.67-98.
59. Хомский Н. Язык и мышление. – М., 1972.
60. Хомський Н. Роздуми про мову. – Львів, 2000.
61. Asher R. The Encyclopedia of Language and Linguistics. – Oxford, N. Y.: Pergamon Press, 1994. – Vol. 1–10.
62. Encyklopedia językoznawstwa ogólnego. – Wrocław; Warszawa; Kraków. – 1993.
63. Leech G.N. Principles of pragmatics. – L.-N.J., 1983.

12. Інформаційні ресурси

1. Електронні ресурси НБУВ <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>
2. Лінгвістичний портал MOVA.info <http://www.mova.info/>
3. Український лінгвістичний портал <https://www.ulif.org.ua/>
4. Жанры речи <https://www.sgu.ru/structure/philological/linghist/sbornik-zhanry-rechi/materialy-vypuskov>

Тематика рефератів

1. Функції, які виконує мова в сучасному суспільстві.
2. Специфіка основних і проміжних рівнів мови.
3. Лінгвістична концепція Н.Хомського.
4. Мова і семіотика.
5. Співвідношення понять „значення” і „смысл” у сучасній лінгвістиці.
6. Сутність і природа мови в концепції О.О.Потебні.
7. О.О.Потебня про зв'язок мови і мислення, породження і сприйняття мовлення.
8. Основні проблеми соціолінгвістики на сучасному етапі.
9. Проблеми сучасних психолінгвістики і теорії мовленнєвої діяльності.
10. Поняття мовленнєвого жанру. Основні проблеми лінгвістичної генології.
11. Поняття мовленнєвого акту. Структура мовленнєвого акту.
12. Дискурс і його основні ознаки. Типологія дискурсів.
13. Проблеми дискурсу в працях українських лінгвістів.
14. Наратив та його структура. Основні проблеми лінгвонаратології.

Питання до іспиту

1. Основні ознаки сучасного мовознавства.
2. Зв'язки мовознавства з іншими науками.
3. Основні напрями розвитку мовознавства на сучасному етапі.
4. Постулат про форми існування явищ мови: Мову, Мовлення і Мовленнєву діяльність.
5. Постулат про значення і смисл.
6. Постулат про синхронію і діахронію, функціонування і розвиток мови.
7. Постулат про ієрархію функцій мови.
8. Поняття про структуру мови. Парадигматичні, синтагматичні та ієрархічні зв'язки елементів мови.
9. Поняття про систему мови. Основні й проміжні рівні мови.
10. Співвідношення одиниць Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності.
11. Частина мови і їх роль в ієрархії рівнів мови.
12. Теорія ізоморфізму та ієрархії рівнів мови.
13. Проблема тексту і дискурсу та рівневого членування мови.
14. Основні проблеми менталінгвістики.
15. Коротка історія формування психолінгвістики.
16. Методи і прийоми сучасної психолінгвістики.
17. Коротка історія формування нейролінгвістики.
18. Основні проблеми нейролінгвістики на сучасному етапі.
19. Структура людського мозку. Зони Брока, Верніке, Річардса-Пенфілда та їх роль у процесах породження і сприйняття мовлення.
20. Теорії породження і сприйняття мовлення. Роль «негативного» мовного матеріалу у встановленні етапів породження мовлення.
21. Історія формування ідей соціолінгвістики.
22. Основні поняття соціолінгвістики. Мова і суспільство.
23. Мова і особистість, мова і сім'я, мова і релігія.
24. Мова і культура, мова й історія.
25. «Мовна ситуація»: семантичне та прагматичне наповнення поняття.
26. Аналіз мовної ситуації в Україні.
27. Мовні ситуації в країнах Європи і Азії.
28. Соціолінгвістика на сучасному етапі.
29. Ідеї мови як ергону і мови як енергеї в концепції В. фон Гумбольдта.
30. Породження і сприйняття мовлення в працях О.О.Потебні.
31. Мова, Мовлення і Мовленнєва діяльність у концепції Ф. де Соссюра.
32. Ідеї мовленнєвої діяльності в школі Л.С.Виготського.
33. Н.Хомський про породження і сприйняття мовлення, вроджену природу мовленнєвої здатності.
34. Концепція С.Пінкера про вродженість здатності до мовлення.
35. Мовлення і його сприйняття як типи діяльності, притаманній людині.
36. Ідеї етапів породження мовлення в сучасній лінгвістиці.
37. Вчення про мовленнєвий акт Дж. Остіна.

38. Структура і типологія мовленнєвих актів у концепції Дж.Серля.
39. Поняття про локуцію, ілокуцію і перлокуцію мовленнєвого акту.
40. Мовленнєвий акт і структура дискурсу.
41. Проблема взаємодії мовленнєвих актів у дискурсі.
42. Методи, методика і прийоми дослідження мовленнєвих актів.
43. Мовленнєві акти і різні типи текстів.
44. Історія формування концепції мовленнєвих жанрів.
45. Основні проблеми сучасної генології.
46. Концепція мовленнєвих жанрів М.М.Бахтіна.
47. Розвиток теорії М.М.Бахтіна в працях українських, російських і польських генологів.
48. Історія формування поняття «дискурс» у сучасній лінгвістиці.
49. Структура дискурсу в концепціях американських лінгвістів.
50. Проблема типології дискурсів.
51. Поняття «текст» у сучасній лінгвістиці. Ознаки і категорії тексту.
52. Співвідношення понять «текст» і «дискурс».
53. Дискурс як «текст, занурений у життя» (за Н.Арутюновою).
54. Проблема типології текстів і дискурсів.
55. Одиниці й категорії Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності.
56. Дискусії про теоретичні форми існування мови.